

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-3-71 (Devralma)
Karar Sayısı : 05-39/519-127
Karar Tarihi : 13.6.2005

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler :Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Sıraç ASLAN, Süreyya
ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B.RAPORTÖRLER: Bülent GÖKDEMİR, Osman Tan ÇATALCALI

C. BİLDİRİMDE

20

BULUNAN : PAI Partners S.A.S. ve Financiere Star 1, S.A.
Temsilcisi: Av. Gönenç GÜRKAYNAK ve
Av. Zümrüt ESİN
Çitlenbik Sok. No:12 Yıldız Mah. Beşiktaş 34349 İstanbul

D. TARAFLAR

: PAI Partners S.A.S.
43, avenue de L'Opera 75002 Paris FRANSA
Financiere Star 1, S.A.
5 rue Guillaume Kroll L-1882 LÜKSEMBURG

30

Chr. Hansen Holding A/S
Boge Alle 10-12 2970 Horsholm DANİMARKA

E. DOSYA KONUSU: PAI Partners S.A.S.'nin kontrolündeki Financiere Star 1, S.A. şirketinin Chr. Hansen Holding A/S'nin sahip olduğu gıda muhteviyatı işlerini devralması işlemine izin verilmesi talebi.

40

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 26.5.2005 tarih ve 3573 sayı ile intikal eden bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 8.6.2005 tarih ve 2005-3-71/Öİ-05-B.G. sayılı Birleşme/Devralma raporu, 9.6.2005 tarih ve REK.0.07.00.00-120/108 sayılı Başkanlık Önergisi ile 05-39 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

50

PAI Partners S.A.S.'nin kontrolündeki Financiere Star 1, S.A. şirketinin Chr. Hansen Holding A/S'nin sahip olduğu gıda muhteviyatı işlerini devralma işlemine izin verilmesinin yerinde olacağı,

ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

60

Chr. Hansen Holding A/S'nin (Hansen Holding) faaliyet gösterdiği gıda endüstrisi kolları genel olarak *enzimler*, *fermentasyon kültürleri*, *boya (renklendirici) muhteviyatı* ve *lezzetlendirici muhteviyatı* pazarlarıdır. Daha ayrıntılı bir pazar tanımı yapmak gerekirse Hansen Holding'in faaliyet gösterdiği pazarlar "*gıda üretiminde kullanılan enzimler*", "*gıda üretiminde kullanılan kültürler*", "*gıda ürünlerinde kullanılan boya (renklendirici) muhteviyatı*" ve "*gıda üretiminde kullanılan lezzetlendirici muhteviyatı*" pazarlarıdır.

70

Gıda üretiminde kullanılan enzimler çok çeşitli gıda ürünlerinde farklı amaçlar için kullanılabilirler. Örneğin unlu mamuller ve fırında pişirilmiş gıdalarda hamurun kabarması için kullanılan bu tür enzimler, meyve suyu üretiminde, hem meyve suyunun konsantre hale gelmesi için, hem de uzun süre bozulmaması için kullanılmaktadır. Ayrıca şarap ve bira üretiminde ve nişasta ve şeker ürünlerinin üretiminde de enzimlerden faydalanılmaktadır.

80

Kültürler en önemli parçalarını laktik ve bakterilerin oluşturduğu çeşitli mikro organizmalardır. *Gıda ürünlerinde kullanılan kültürler* peynir, yoğurt ve diğer fermante süt ürünlerinin üretiminde ve özel süt ürünlerinin geliştirilmesi için kullanılmaktadır. Ancak süt ürünlerinin üretiminde kullanılan kültürler ikiye ayrılmaktadır. Bunlar konsantre olmayan kültürler ve yüksek derecede konsantre olan kültürlerdir. Konsantre olmayan kültürler müşteriler tarafından işleme tâbi tutulduktan sonra, yüksek derecede konsantre olan kültürler müşteriler tarafından herhangi bir şekilde işleme tâbi tutulmadan kullanılmaktadırlar. Gıda üretiminde kullanılan kültürlerin diğer kullanım alanları ise şarap yapımı ve işleme tâbi tutulmuş sosis ve et ürünleridir.

90

Gıda ürünlerinin tüketiciye çekici görünmesi, ürünün işlenmesi sırasında kaybedilen renginin tekrar kazanılması ve ürünlerin doğal renginin pekiştirilmesi için boya (renklendirici) ürünleri kullanılmaktadır. *Gıda üretiminde kullanılan boya (renklendirici) muhteviyatının* dört ana çeşidi bulunmaktadır. Bunlar; doğal boyalar (karamel rengi hariç), karamel rengi boyalar (özellikle kola, viski ve konyak gibi içecekler), doğal olarak özdeş boyalar (beta karoten) ve sentetik boyalardır. Bütün bu çeşitler birbirlerinin yerine kullanılabilirler. Ancak, özellikle son yıllarda, doğal boyalara (renklendiricilere) olan talep, tüketicilerin daha fazla duyarlılık göstermesi nedeniyle, artmaktadır. Söz konusu devralma işleminde devralınan taraf olan Hansen Holding'in gıda muhteviyatı işi ağırlıklı olarak doğal boyalardır.

100 Lezzetlendirici ürünler, üretilen ürünlerin tüketicilere daha fazla hitap etmesi için ürünlere eklenen çeşitli kimyasallar, bileşimler veya çeşitli muhteviyatlardır. Chr. Hansen şirketinin faaliyet gösterdiği *gıda ürünlerinde kullanılan lezzetlendirici muhteviyatı* doğal lezzet vericiler, baharatlar, özler/oleoresinler ve işlevsel muhteviyatlardan (yapısal/dokusal unsurlar) müteşekkildir.

Bu bağlamda, söz konusu devralma işlemi için ilgili ürün pazarları ayrı ayrı "gıda üretiminde kullanılan enzimler", "gıda üretiminde kullanılan kültürler", "gıda ürünlerinde kullanılan boya (renklendirici) muhteviyatı" ve "gıda üretiminde kullanılan lezzetlendirici muhteviyatı" olarak belirlenmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Dosya konusu ürünler bakımından pazara giriş, arz kaynaklarına ulaşma, üretim, dağıtım, pazarlama ve satış şartlarının bölgesel bir farklılık göstermediği gözönüne alınarak ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak belirlenmiştir.

H.2. Taraflar

120

H.2.1. Chr. Hansen Holding A/S (Hansen Holding)

Hansen Holding, Danimarka'da faaliyet gösteren ve hisseleri Kopenhag Borsası'nda işlem gören bir teşebbüstür. Hansen Holding'e bağlı iki ana şirket bulunmaktadır. Bunlar Chr. Hansen ve ALK-Abello'dur. Chr. Hansen şirketi gıda muhteviyatı işinde, ALK-Abello şirketi ise alerji aşıları işinde faaliyet göstermektedir. Bildirim konusu devralma işlemi sonucunda Hansen Holding'in bünyesinde faaliyet gösteren Chr. Hansen'in PAI tarafından devralınması planlanmaktadır.

130

Hansen Holding'in 2004 yılında dünya çapındaki faaliyetlerinden elde ettiği gelir yaklaşık olarak 1,752,762,800 YTL (1,003.3 milyon Euro)'dur. Şirketin Türkiye'deki faaliyetlerinden elde ettiği toplam ciro (.....) YTL (..... Euro) seviyesindedir. Hansen Holding'in hissedarlık yapısı Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1: Hansen Holding'in Hissedarlık yapısı

Hansen Holding'in Hissedarlar	Hisse Oranları	Oy Oranlar
LFI A/S	%35	%64
En Büyük 9 Kurumsal Yatırımcı ¹	%26	%14
Diğer	%39	%22

140 Hansen Holding'in yönetim kurulu üyeleri; Jorgen Worning (Bşk.), Nils Axelsen (Bşk. Yrd.), Peter Foss, Susanne Gron, Niels Johansen , Svend Laulund, Anne Birgitte Lundholt ve Carsten Lonfeldt'den oluşmaktadır.

¹ En büyük 9 kurumsal yatırımcının arasında en büyük iki yatırımcı LD Pensions, Kopenhag, Danimarka (Sermayenin %10.1'i) ve Danish Labour Market Supplementary Pension Fund, Hillerod, Danimarka (Sermayenin %10'u)'dur.

H.2.2. Crh. Hansen Holding A/S'nin Gıda Muhteviyatı İşi (Crh. Hansen)

150 Crh. Hansen'in 2004 yılında dünya çapındaki faaliyetlerinden elde ettiği gelir yaklaşık olarak (.....) YTL (.....) milyon Euro'dur. Şirketin yönetim kurulu üyeleri; Peter Olesen, Leif Norgaard, Lars V. Frederiksen, Erik Sorensen ve Hans Thorkilgaard'dır. Chr. Hansen, Türkiye'de 4 ayrı pazarda faaliyet göstermektedir. Bu pazarlar *gıda üretiminde kullanılan enzimler, gıda üretiminde kullanılan kültürler, gıda üretiminde kullanılan boya (renklendirici) muhteviyatı ve gıda üretiminde kullanılan lezzetlendirici muhteviyatı* pazarlarıdır. Anılan pazarlardan 2004 yılında elde edilen yaklaşık ciro rakamları sırasıyla; (.....) YTL (..... milyon Euro), (.....) YTL (..... Euro), (.....) YTL (..... milyon Euro) ve (.....) YTL (..... Euro)'dir.

160 Söz konusu devralma işlemi yurtdışında yerleşik iki teşebbüs arasında gerçekleşmekle birlikte, Türkiye pazarı, anılan işlem sonucunda Chr. Hansen'in %50 hissesine sahip olduğu Peyma Chr. Hansen Peynir Mayası San. ve Tic. A.Ş.'nin kontrol değişikliğine uğraması nedeniyle etkilenmektedir. Bir başka ifadeyle, söz konusu devralma işlemi sonucunda Türkiye'de faaliyet gösteren Hansen Holding'in Chr. Hansen iş koluna bağlı Peyma Chr. Hansen Peynir Mayası San. ve Tic. A.Ş.'nin %50 hissesi, devralan taraf Financière'e geçecektir. Peynir Mayası San. ve Tic. A.Ş.'nin diğer hissedarları; Tuna Rividi (%2.5), İsak Halet (%4), Sabina Rividi (%5), Liya Mitrani (%8), Samil Morayim (%8), Semih Rividi (%10) ve Aydın Çiprut (%12,5)'tur. Chr. Hansen'in Türkiye'ye doğrudan bir satışı bulunmamaktadır. Bu bakımdan Chr. Hansen'in Türkiye'deki faaliyetlerinden elde ettiği cironun tamamı Peyma Chr. Hansen Peynir Mayası San. ve Tic. A.Ş.'nin faaliyetleri üzerinden gerçekleşmektedir.

H.2.3. PAI Partners S.A.S. (PAI) ve Financière Star 1, S.A.

PAI şirketi Avrupa'da faaliyet gösteren bir risk sermayesi (venture capital) şirkettir. Bu bağlamda şirketin faaliyet stratejisi çok çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin çoğunluk hisselerini satın almak üzerine kurulmuştur.

180 PAI şirketinin %100 hissesi Financière PAI S.A.S. şirketinin kontrolünde bulunmaktadır. Financière PAI S.A.S. şirketinin %51'ine 11 gerçek kişi sahiptir. Bu kişiler Amaury de Seze, Dominique Mégret, Jean-Marie Fabre, Bertrand Meunier, André-Joel Motte, Hamish Mackenzie, Lise Nobre, Michel Paris, Ziad Joseph Sarkis, Frédéric Stévenin ve Raffaele Vitale'dir. Geri kalan %49 pay ise BNP Paribas şirketine ait olmakla birlikte, anılan hisseler BNP Paribas şirketine herhangi bir kontrol veya belirleyici bir etki sağlama yetkisi vermemektedir. PAI'nin herhangi bir yönetim kurulu üyesi mevcut olmamakla birlikte şirketin tek temsilcisi başkanlık görevini yürüten Amaury de Seze'dir. Söz konusu devralma işleminde doğrudan devralan taraf olan Financière şirketi ise PAI şirketi tarafından %100 hissesine sahip olunmak suretiyle kontrol edilmektedir.

PAI'nin 2004 yılında dünya çapındaki faaliyetlerinden elde ettiği toplam ciro yaklaşık olarak (.....) YTL (..... milyar Euro) seviyesindedir. Şirketin ortağı olduğu ve Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerden elde ettiği toplam ciro ise yaklaşık olarak (.....) YTL (..... milyon Euro)'dir. Anılan ciro rakamı PAI'nin kontrolünde bulunan; Carreman (..... milyon Euro), Vivarte (..... milyon Euro), Provimi (..... milyon Euro) ve Gerflor (..... milyon Euro) teşebbüsleri tarafından gerçekleştirilmiştir.

200 **H.3.Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme**

Bildirime konu işlem Hansen Holding'in bir iş kolu olan Chr. Hansen'in Financière şirketi tarafından devralınmasıdır. Böylelikle Chr. Hansen'in kontrolü PAI şirketine geçecektir. Bu bağlamda söz konusu işlem 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (b) bendi çerçevesinde değerlendirilebilecek bir birleşme/devralma işlemidir.

210 Chr. Hansen'in 2004 yılında *gıda üretiminde kullanılan enzimler* pazarından elde ettiği net satışlar yaklaşık olarak (.....) YTL (....) milyon Euro)'dir. Gıda üretiminde kullanılan enzimler pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarına Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2: Gıda üretiminde kullanılan enzimler pazarındaki teşebbüsler ve pazar payları

Şirketler	Pazar Payları
Chr. Hansen	%(....)
DSM	%(....)
Mayasan	%(....)
Diğerleri	%(....)

220 Chr. Hansen'in 2004 yılında *gıda üretiminde kullanılan kültürler* pazarından elde ettiği net satışlar yaklaşık olarak (.....) YTL (..... milyon Euro)'dir. Gıda üretiminde kullanılan kültürler pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarına Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3: Gıda üretiminde kullanılan kültürler pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar payları

Şirketler	Pazar Payları
Chr. Hansen	%(....)
Danisco	%(....)
DSM	%(....)
Diğerleri	%(....)

230 Chr. Hansen'in 2004 yılında *gıda ürünlerinde kullanılan boya (renklendirici) muhteviyatı* pazarından elde ettiği net satışlar yaklaşık olarak (.....) YTL (..... milyon Euro)'dir. Gıda ürünlerinde kullanılan boya (renklendirici) muhteviyatı pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4: Gıda üretiminde kullanılan boya (renklendirici) muhteviyatı pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar payları

Şirketler	Pazar Payları
Chr. Hansen	%(....)
Sensient	%(....)
Overseal	%(....)
Diana Vegetal	%(....)
Roche	%(....)
BASF	%(....)
Roha	%(....)
Neelikon	%(....)
Diğerleri	%(....)

- 240 Chr. Hansen'in 2004 yılında gıda üretiminde kullanılan lezzetlendirici muhteviyatı pazarından elde ettiği net satışlar yaklaşık olarak (.....) YTL (..... Euro)'dir. Gıda üretiminde kullanılan lezzetlendirici muhteviyatı pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarına ise Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5: Gıda üretiminde kullanılan lezzetlendirici muhteviyatı pazarındaki teşebbüslerin payları

Şirketler	Pazar Payları
Frutarom	%(....)
Chr. Hansen	%(....)
Wiberg (Bütün A.Ş.)	%(....)
Farin	%(....)
Gew. Nesse (Ihlamur A.Ş.)	%(....)
Aromsa	%(....)
Givaudan	%(....)
IFE	%(....)
Diğerleri	%(....)

- 250 Sonuç olarak söz konusu başvuru için belirlenen ilgili ürün pazarlarının hiçbirinde tarafların toplam cirosu 1997/1 sayılı Tebliğ'de belirtilen ciro eşiğini aşmamakla birlikte Chr. Hansen'in söz konusu pazarlardan sadece gıda üretiminde kullanılan enzimler pazarındaki payı (%...) 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde belirtilen %25 pazar payı eşiğini geçmektedir Bu bakımdan söz konusu devralma işlemi sadece enzimler pazarı için izne tabi bir devralma işlemidir. Ancak devralan taraf Financière'in veya anılan teşebbüsü kontrol eden hiçbir teşebbüsün bu pazarda herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Bu noktadan hareketle devralma işlemi neticesinde bu pazarda bir yoğunlaşmanın ortaya çıkmayacağı kanaatine varılmıştır.

260 H.3.1. Satış Sözleşmesinde Yer Alan Yan Sınırlamalara İlişkin Değerlendirme

Taraflar arasında imzalanan satış sözleşmesinin 11.3. maddesinde, Hansen Holding ve bağlı kuruluşlarına kapanıştan sonraki 3 (üç) yıl boyunca satın alınan tarafın faaliyet gösterdiği sektörlerde rekabet etmeme ve Chr. Hansen işinin bir üst düzey çalışanına veya direktörüne Chr. Hansen'den ayrılması

yönünde doğrudan veya dolaylı olarak telkinde bulunmama veya işe almama yükümlülüğü getirilmektedir.

270 Sözleşmenin 11.3. maddesi; *Kapanıştan sonraki üç (3) yıl boyunca, satıcı ve bağlı kuruluşları, (i) iktisap edilen grubun hali hazırda faaliyet gösterdiği ülkelerde iktisap edilen grubun hali hazırdaki faaliyetleri ile doğrudan veya dolaylı olarak rekabet edecek herhangi bir faaliyette doğrudan veya dolaylı olarak bulunmayacak ve (ii) iktisap edilen grubun herhangi bir üst düzey çalışanına veya direktörüne iktisap edilen gruptan ayrılması yönünde doğrudan veya dolaylı olarak telkinde bulunmayacak veya işe almayacaktır.*” şeklindedir.

280 Birleşme ve devralma işlemlerinde taraflara rekabet etmemeleri yönünde kısıtlamalar getirilmesi, genellikle, gerçekleşen birleşme veya devralmanın asli bir unsuru olarak kabul edilmekte ve getirilen sınırlamalara, gerekenden fazla bir süreyi kapsamayacak şekilde, devreden ilgili ürün pazarına dahil olan ürünleri ürettiği coğrafi pazarla sınırlı olmak kaydıyla, izin verilmektedir.

İnceleme konusu devir işlemi bu çerçevede değerlendirildiğinde, devreden şirkete söz konusu rekabet yasağının aynı iş kolunda faaliyette bulunmaması için getirildiği, bu yasağın coğrafi sınırlarının gıda muhteviyatı işinin faaliyette bulunduğu alan ile sınırlandırıldığı ve kapsamının makul olduğu kanaatine varılmıştır.

290 Rekabet yasağı düzenlemelerine ilişkin olarak mevzuatta peştemaliye (goodwill) ve know-how içeren devralmalarda rekabet yasağı hükümleri genellikle üç yıla kadar makul bulunmaktadır.

300 Söz konusu devralma ile devredilen iş kolunun ürettiği ve pazarladığı ürünler incelendiğinde bu ürünlerin (kültürler, enzimler ve renklendiricilerin) üretilmesinin önemli bir know-how bilgisi gerektirdiği açıktır. Nitekim bildirim formunda, devredilen varlığın, esas olarak anılan faaliyetlere yönelik know-how olduğu vurgulanmaktadır. Bu bakımdan söz konusu devralma işlemi ile birlikte Chr. Hansen Holding'e Chr. Hansen iş kolunun ürettiği ürünlerin pazarlandığı pazarlarda üç yıl boyunca rekabet etmeme yükümlülüğünün getirilmesi makul bir sınırlama olarak kabul edilmiştir.

310 Sözleşmenin 11.3. maddesinin, devralmanın tamamlanması tarihinden itibaren 3 yıl süreyle, devreden konumundaki Hansen Holding'in veya herhangi bir bağlı kuruluşunun, devralınan iş olan Chr. Hansen'in çalışanlarını bu şirketten ayrılmaya teşvik etmeyeceği hükmüne bağlanmıştır. 3 yıllık makul bir süre için Hansen Holding'e bağlı kuruluşlarında getirilen bu yükümlülüğün, devralma işleminin daha etkin bir şekilde gerçekleşebilmesi için zorunlu olduğu kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

05-39/519-127

320 - Bildirim konusu işlemin 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna, bununla birlikte işlemin 4054 sayılı Rekabetin Korunması hakkında Kanun'un 7. maddesi anlamında hakim durum yaratan veya mevcut hakim durumu güçlendiren ve böylece ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuran bir işlem olmadığına, bu nedenle bildirim konusu işleme izin verilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.